

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020107

DOM
2021-04-14
Stockholm

Mål nr
PMT 11095-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2019-09-27 i mål PMT 10917-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Dödsboet efter A-B.A.

Motpart

T.G.

Adress hos ombud

Ombud: Advokaten C.R.

Advokatfirman C.R.

Artillerigatan 6

114 51 Stockholm

SAKEN

Ersättning för upphovsrättsintrång

DOMSLUT

Patent- och marknadsöverdomstolen ändrar Patent- och marknadsdomstolens dom endast på följande sätt:

- a) Med ändring av punkten 2 i domslutet, ska dödsboet efter A-B.A. betala 15 526 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 21 september 2018 till dess betalning sker.
- b) Med ändring av punkten 5 i domslutet, ska dödsboet efter A-B.A. ersätta T.G.s rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen med 31 400 kr, varav 30 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från den 27 september 2019 till dess betalning sker.

Dok.Id 1673768

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00		måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se		

BAKGRUND

Genom den överklagade domen meddelade Patent- och marknadsdomstolen bland annat vitesförbud mot A-B.A. på grund av upphovsrättsintrång. Vidare förpliktades A-B.A. att betala 40 000 kr till T.G.. Ersättningen avsåg både skälig ersättning på grund av olovligt utnyttjande av det litterära verket Hellstorm: The Death of Nazi Germany 1944-1947 (Hellstorm), och ersättning för ytterligare skada (ideell skada) som intrånget hade medfört för T.G.

A-B.A. har överklagat domen och Patent- och marknadsöverdomstolen har meddelat prövningstillstånd endast i frågan om storleken av skälig ersättning för utnyttjandet av verket och storleken av ersättning för den ytterligare skada som intrånget har medfört (del av punkten 2 i domslutet i Patent- och marknadsdomstolens dom) samt i frågan om rättegångskostnad (punkten 5 i domslutet i Patent- och marknadsdomstolens dom).

Efter det att A-B.A. avlidit under handläggningen i Patent- och marknadsöverdomstolen har dödsboet efter A-B.A. (dödsboet) inträtt som part i målet.

YRKANDEN M.M.

Dödsboet har yrkat, såvitt nu är relevant och som Patent- och marknadsöverdomstolen har uppfattat det, att Patent- och marknadsöverdomstolen ska

- i) upphäva punkten 2 i Patent- och marknadsdomstolens domslut och ogilla T.G. talan i den delen
- ii) upphäva punkten 5 i Patent- och marknadsdomstolens domslut och förordna att vardera parten ska stå sin rättegångskostnad.

T.G. har motsatt sig ändring av Patent- och marknadsdomstolens dom och yrkat ersättning för sin rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen. Målet har, med stöd av 3 kap. 1 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar och 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken, avgjorts utan huvudförhandling.

UTREDNINGEN OCH PARTERNAS TALAN

Parterna har åberopat delvis samma bevisning som i Patent- och marknadsdomstolen.

Parterna har i Patent- och marknadsöverdomstolen åberopat samma omständigheter till grund för talan och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i Patent- och marknadsdomstolen.

Dödsboet har i Patent- och marknadsöverdomstolen gjort följande förtydliganden avseende antalet försålda böcker och pris.

A-B.A. sålde 116 exemplar av sin svenska översättning av Hellstorm (översättningen) under 2017. Av dessa såldes 57 exemplar genom Logik Förlag till ett pris om 170 kr styck, 27 exemplar på Bokmässan till ett pris om 250 kr styck och 32 exemplar på hemsida till ett pris om 300 kr styck. Det sista exemplar som A-B.A. sålde var i januari 2019. Fram till dess lär ytterligare 35–40 exemplar ha sålts. Ungefärlig kostnad för 500 exemplar är 50 839 kr, varav 21 710 kr avser tryckkostnader och 29 129 kr avser mäskkostnader.

DOMSKÄL

Skälig ersättning

Av 54 § första stycket lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk framgår att den som i strid med upphovsrättslagen utnyttjar ett verk ska betala skälig ersättning för utnyttjandet till upphovsmannen.

Den skäligen ersättningen motsvarar enligt förarbetena till upphovsrättslagen ett skäligt vederlag för utnyttjandet och bör bestämmas efter gällande tariffer, kollektivöverenskommelser och dylikt, eller efter annars inom branschen gängse grunder (prop. 1960:17 s. 290). Av praxis från Högsta domstolen framgår att om det finns en licensmarknad eller andra för branschen etablerade avgiftsprinciper ligger det närmst till hands att tillämpa dessa vid beräkning av ersättningen. Även om det saknas etablerade avgiftsprinciper för utnyttjanden av det slag som intrånget avser kan rättighetshavaren välja att beräkna sitt krav på ersättning genom att fingera att ett licensavtal hade kunnat träffats. Man får då utgå från ett tänkt avtal mellan en rättighetshavare i den aktuella branschen och någon som ville förvärva rätten att förfoga över ett verk av aktuellt slag på det sätt, i den omfattning och för det ändamål som skedde genom intrånget. Slutligen kan domstolen bestämma en skälig ersättning med beaktande av den utredning som parterna har lagt fram. Omständigheter som har en mer direkt koppling till verket ifråga och rättighetshavarens och andras förfoganden över det kan då komma att få en betydelse. ("Dreamfilm" NJA 2019 s. 3 p. 13–15).

Det är rättighetshavaren som är beviskyldig för vad som är ett gängse pris liksom – om ett gängse pris saknas – för de omständigheter som är avgörande för domstolens bedömning av vad som hade varit en skälig ersättning. Beviskravet kan emellertid variera, från att de uppgifter som läggs till grund för yrkandet ska vara styrkta till att vad som görs gällande ska vara antagligt. Graden av bevissvårighet kan således behöva beaktas. (NJA 2019 s. 3 p. 16 och 17). Under vissa förhållanden kan det finnas skäl att tillämpa bevislätnadsregeln i 35 kap. 5 § rättegångsbalken (se "Formsprutarna" NJA 2005 s. 180).

Det är alltså T.G. som har att bevisa de omständigheter som han har åberopat till grund för beräkning av den skäligen ersättningen. Det finns inte anledning att tillämpa ett lägre beviskrav än normalt. T.G. ska alltså styrka omständigheterna. T.G. beräkning grundar sig enbart på A-B.A. försäljning av översättningen och han har uppskattat antalet sålda exemplar till 500. I förhör har T.G. uppgett att Hellstorm gavs ut första gången 2010 och då på engelska. Den engelska inbundna utgåvan tror han har sålts i ca 1 500–2 000

exemplar, medan den engelska pocketutgåvan gissningsvis har sålts i 10 000–20 000 exemplar. Översättningar av Hellstorm finns i Tyskland, Frankrike, Spanien, Brasilien, Estland och Kroatien. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen utgör den utredning som T.G. lagt fram i denna del inte tillräckligt stöd för att det ska vara styrkt att 500 exemplar av översättningen har sålts. Patent- och marknadsöverdomstolen har därför att utgå från A-B.A.s vitsordande av att hon sålt 152–157 exemplar av Hellstorm under den för målet aktuella perioden. Det underlag på vilken den skäligen ersättningen ska beräknas fastställs därför till 152 sålda exemplar.

T.G. har vidare gjort gällande att en rimlig royaltynivå uppgår till 20 %.

Licensavgiften ska enligt G tillämpas på ett styckpris om 300 kr. Utifrån dessa omständigheter uppgår en skälig ersättning enligt honom till 30 000 kr ($500 * 20 \% * 300$). T.G. har emellertid inte visat att samtliga exemplar har sålts för 300 kr styck. Patent- och marknadsöverdomstolen utgår därför från de priser som A-B.A. själv har anggett för försäljningen 2017. För försäljningen 2018–2019 bör däremot ett styckpris om 300 kr läggas till grund för beräkningen, vilket motsvarar försäljningspriset på den hemsida från vilken A-B.A. sålt översättningarna.

Av den artikel från Svensk Bokhandel som T.G. har åberopat framgår bland annat att det i förlagsbranschen förekommer olika ersättningsmodeller mellan förlag och författare. I de fall en royaltymodell på nettointäkter tillämpas framkommer att nivån för sådan royalty varierar. I de exempel som lyfts fram i artikeln varierar nivåerna mellan ca 18–30 %. Artikeln utgör enligt Patent- och marknadsöverdomstolens mening inte tillräcklig bevisning för att T.G. ska ha styrkt att en hypotetisk licensavgift om 20 % motsvarar en etablerad licensnivå i branschen. Med beaktande av dels vilken typ av verk det är frågan om och dels vilket sätt som verken har tillgängliggjorts på, kan det emellertid inte anses uteslutet att i och för sig bestämma ersättningen efter en hypotetisk licensavgift (jfr Patent- och marknadsöverdomstolens dom 2020-12-30 i mål nr B 2404-20). Vad T.G. har åberopat ger dock inte tillräcklig ledning i frågan om vad som hade varit ett gängse pris för upplåtelsen. Något skäl att tillämpa bevislätnadsregeln i 35 kap. 5 § första stycket

rättegångsbalken föreligger inte, då utredningsbristen inte har sin grund i bevissvårigheter. Utifrån den utredning som finns i målet gör Patent- och marknadsöverdomstolen istället en försiktig uppskattning av en hypotetisk licensavgift till 15 % av försäljningspriset. Detta innebär att dödsboet, med ändring av Patent- och marknadsdomstolen dom, ska utge skälig ersättning till T.G. med totalt 5 526 kr $((57*170 \text{ kr} + 27*250 \text{ kr} + 32*300 \text{ kr} + 36*300 \text{ kr}) * 0,15 \approx 5 526 \text{ kr})$ istället för de 30 000 kr som Patent- och marknadsdomstolen bestämt.

Ersättning för ytterligare skada

Sker upphovsrättsligt intrång uppsåtligen eller av oaktsamhet, ska intrångsgöraren betala ersättning för den ytterligare skada som intrånget eller överträdelsen har medfört. När ersättningens storlek bestäms ska hänsyn särskilt tas till, bland annat, ideell skada (54 § andra stycket upphovsrättslagen). Här avses främst det personliga obehag och den olägenhet som kan drabba en rättighetshavare (prop. 1960:17 s. 290).

Skälig ersättning enligt första stycket kan vara både större och mindre än den skada eller förlust som faktiskt har uppkommit på grund av utnyttjandet. Om rättighetshavaren har rätt till både skälig ersättning för nyttjandet av ensamrätten och ersättning för sin ytterligare skada måste det klargöras att beräkningen av skadan inte innefattar det som ersättningen för nyttjandet täcker. (NJA 2019 s. 3 p.11).

Patent- och marknadsdomstolen har funnit det utrett att T.G. har lidit ideell skada genom att han har tappat kontrollen över sin bok på det sätt som skett, att A-B.A. har lagt till ett eget förord och att hon oriktigt har angett sig som medförfattare. I sitt förhör har T.G. uppgett att han reagerade med ilska på angivandet av medförfattarskap samt att han inte skulle tillåtit ett tillägg då det var överflödigt. Patent- och marknadsdomstolen bestämde ersättningen till 10 000 kr.

Tillägg och ändringar av verk samt felaktigt angivande av medförfattarskap medför typiskt sett betydande obehag och olägenheter för en upphovsman. Den utdömda

ersättningen är därför skälig. Ersättningen för ideell skada innefattar inte någon del som täcks av den skäliga ersättningen.

Sammanfattning

Patent- och marknadsöverdomstolen har funnit att överklagandet delvis ska bifallas på så sätt att den skäliga ersättning och ersättning för ytterligare skada som dödsboet ska betala till T.G. enligt punkten 2 i Patent- och marknadsdomstolens domslut ska sättas ned till 15 526 kr. Av beloppet avser 5 526 kr skälig ersättning och 10 000 kr ersättning för ytterligare skada.

Rättegångskostnader

T.G. har i Patent- och marknadsdomstolen vunnit framgång avseende yrkandena om vitesförbud och förstörelse. Utgången i Patent- och marknadsöverdomstolen innebär att T.G. såvitt avser frågan om ersättningens storlek slutligt vinner bifall med något mindre än hälften av yrkat belopp. T.G. får därför sammantaget anses ha vunnit framgång med sin talan i Patent- och marknadsdomstolen med tre fjärdedelar. Dödsboet ska därmed ersätta T.G. med halva hans rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen, motsvarande 31 400 kr. Ersättningen är skälig.

Med hänsyn till utgången i Patent- och marknadsöverdomstolen är T.G. tappande part här. Dödsboet har dock inte yrkat ersättning för rättegångskostnad i Patent- och marknadsöverdomstolen.

Överklagande

Det saknas skäl att göra undantag från huvudregeln att Patent- och marknadsöverdomstolens domar inte får överklagas (se 1 kap. 3 § tredje stycket lagen om patent- och marknadsdomstolar). Denna dom får därför inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulrika Ihrfelt, Kerstin Norman, referent, och Göran Söderström.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2019-09-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 10917-18

PARTER

Kärande

T.G.
Adress hos ombudet

Ombud: Advokat C.R.
Artillerigatan 6, 1 tr.
114 51 Stockholm

Svarande

A-B.A.

Ombud: M.M.

DOMSLUT

1. A-B.A. förbjuds vid ett vite om 50 000 kr att framställa exemplar av, marknadsföra eller sälja boken Hellstorm: Nazi-Tysklands död 1944–1947.
2. A-B.A. ska till T.G. utge 40 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 21 september 2018 till dess betalning sker.
3. A-B.A. föreläggs att på egen bekostnad förstöra de exemplar av boken Hellstorm: Nazi-Tysklands död 1944–1947 som hon har i sin besittning.
4. De handlingar som A-B.A. har gett in och åberopat efter huvudförhandlingens avslutande avvisas.
5. A-B.A. ska ersätta T.G.s rättegångskostnader i målet med 62 800 kr, varav 60 000 kr avser arvode, allt jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 2069841

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset,
Scheelegatan 7

Telefon
08- 561 654 70
E-post: stockholmstingsratt@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

T.G. har skrivit en bok med titeln Hellstorm: The Death of Nazi Germany 1944–1947 (Hellstorm). Någon gång under sommaren 2016 kom T.G. i kontakt med A-B.A. varpå överenskoms att A-B.A. skulle översätta Hellstorm från engelska till svenska. A-B.A.s ersättning för arbetet skulle utgå som en royalty på de svenska översättningar av Hellstorm som såldes. A-B.A. påbörjade översättningsarbetet därefter. Någon gång under våren 2017 bröts kontakten mellan parterna.

YRKANDEN

T.G. har yrkat enligt domslutet. När det gäller yrkandet om förstörelse har han dock yrkat att skyldigheten ska omfatta *samtliga* exemplar av boken Hellstorm: Nazi-Tysklands död 1944–1947, dvs. inte endast de exemplar som A-B.A. har i sin besittning. Hans yrkande om ersättning för rättegångskostnader har också avsett ett något högre belopp (se nedan).

A-B.A. har bestritt käromålet i dess helhet. Några belopp har inte vitsordats. Hon har vidare yrkat att oavsett utgång ska parterna bära sina egna rättegångskostnader.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

T.G.

T.G. är ensam författare till Hellstorm. Boken är ett litterärt verk och åtnjuter upphovsrättsligt skydd.

A-B.A. har gjort intrång i T.G.s upphovsrätt genom att utan tillstånd framställa exemplar av, marknadsföra och sälja en svensk översättning av Hellstorm under titeln Hellstorm: Nazi-Tysklands död 1944–1947 (översättningen). Intrånget har pågått från augusti 2017 till i vart fall slutet av mars 2019.

Det är riktigt att parterna initialt överenskom att A-B.A. skulle översätta Hellstorm till svenska. Det finns sedan tidigare översättningar till andra språk, bl.a. spanska, tyska, italienska och portugisiska. Samtliga dessa översättningar har tillkommit på samma sätt, dvs. genom att respektive översättare har gjort en översättning som T.G. sedan har fått översänd till sig för godkännande. All marknadsföring, administration och försäljning av översättningarna har ombesörjts av T.G. själv. Översättaren har – efter att T.G. godkänt översättningen – av T.G. fått en royalty utbetalad för varje såld bok. På samma sätt såg avtalet med A-B.A. ut.

A-B.A. har visserligen påbörjat ett översättningsarbete, men hon skickade aldrig någon slutlig översättning för godkännande till T.G. Efter flera påstötningar från T.G. samt en eskalerande diskussion mellan parterna valde A-B.A. under våren/sommaren 2017 att utan T.G.s tillstånd trycka upp och påbörja försäljning av hennes översättning, vilken han alltså inte hade tagit del av. Detta utgör avtalsbrott och upphovsintrång. A-B.A. tycks felaktigt tro att hon har en självständig upphovsrätt till den aktuella översättningen av hans bok.

A-B.A. har sålt boken både på bokmässan i Göteborg, på internet genom hemsidan www.hellstorm.nu och såvitt framkommit till vänner och bekanta. Hon har även på översättningen angett sig som medförfattare, vilket är oriktigt. Därtill har hon lagt till ett eget förord. Försäljningen har fortgått trots T.G.s protester.

A-B.A. har utan tillstånd sålt översättningen under minst ett och ett halvt års tid. Hon har under domstolsprocessen vägrat att berätta hur många exemplar som hon har sålt. T.G. har därför försiktigt yrkat en skälig ersättning beräknad på 500 sålda exemplar. Med en rimlig royalty om 20 % och ett styckpris om 300 kr, vilket är det A-B.A. har tillämpat, uppgår en skälig ersättning till 30 000 kr ($500 * 20 \% * 300$).

Eftersom A-B.A. har känt till att T.G. motsatte sig försäljning har intrånget vidare skett uppsåtligt eller i vart fall av oaktsamhet. A-B.A. har därför även ett ansvar för ytterligare skada. T.G. har lidit ideell skada genom den frustration som det olovliga utnyttjandet har inneburit, men också genom att A-B.A. har angett sig som medförfattare och dessutom har lagt till ett eget förord till boken benämnt ”Min gåva till det tyska folket”.

A-B.A.

Det stämmer visserligen att A-B.A. inte har en självständig rätt att ge ut översättningen av Hellstorm, något hon trodde först. Det är däremot inget konstigt att hon står som en av två författare till översättningen. Hon åberopar vidare force majeure, dvs. hon har befunnit sig i ett utsatt ekonomiskt läge och har känt sig tvungen att agera genom att börja sälja boken. Hon skickade under arbetets gång flera ”råöversättningar” till T.G. Hon menar att det är T.G. som har begått avtalsbrott, eftersom han försöker stoppa hennes översättning.

A-B.A.s önskan är att kunna fortsätta sälja hennes svenska översättning av boken och att parterna kan dela på intäkterna. A-B.A. kan inte säga hur många översättningar som hon har sålt men det är inte särskilt många. Hon har gett bort ett antal exemplar till vänner och bekanta också.

UTREDNINGEN

På T.G.s begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med honom.

På A-B.A.s begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med henne.

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Inledning

A-B.A. har efter huvudförhandlingens avslutande gett in ett antal handlingar till domstolen. Som det får uppfattas åberopar hon dessa som bevisning. En dom ska dock grundas på det som har förekommit vid huvudförhandlingen, se 17 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken. Utredning som åberopas av part efter huvudförhandlingens avslutande men innan dom har meddelats får som huvudregel inte beaktas av domstolen (se t.ex. AD 1993:91).

Patent- och marknadsdomstolen kan inte heller finna att det finns skäl att komplettera utredningen i målet, jfr 43 kap. 14 § rättegångsbalken och Högsta domstolens beslut den 25 april 2019 i mål nr B 184-19 p. 11.

Det nu sagda innebär att den aktuella bevisningen ska avvisas.

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 4 § första stycket upphovsrättslagen (1960:729) gäller att den som har översatt eller bearbetat ett verk har upphovsrätt till verket i denna gestalt. Översättaren äger dock inte förfoga över översättningen i strid mot upphovsrätten till originalverket. Det

betyder att en översättare inte har någon oberoende rätt i förhållande till originalförfattaren. Om översättaren t.ex. börjar sälja översättningen utan upphovsmannens tillstånd kan detta följaktligen innebära ett upphovsrättsintrång.

På yrkande av upphovsmannen kan den som begår ett upphovsrättsintrång vid vite förbjudas att fortsätta med åtgärden, se 53 b § första stycket upphovsrättslagen.

Enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen gäller vidare att den som i strid med upphovsrättslagen utnyttjat ett upphovsrättsligt skyddat verk ska betala skälig ersättning till upphovsmannen. Har utnyttjandet skett uppsåtligt eller av oaktsamhet ska ersättning även betalas för ytterligare skada (paragrafens andra stycke).

Slutligen gäller enligt 55 § första stycket upphovsrättslagen att domstolen, efter vad som är skäligt, kan besluta att egendom som ett intrång gäller bl.a. ska förstöras.

Vad är utrett i målet?

Det är i målet ostridigt och utrett att A-B.A. har gjort en rak översättning av T.G.s bok Hellstorm. Det handlar således inte om något nytt fristående verk (jfr 4 § andra stycket upphovsrättslagen). Det är vidare ostridigt och utrett att originalboken utgör ett litterärt verk som åtnjuter upphovsrätt. Det är slutligen ostridigt och utrett att A-B.A. har framställt exemplar av, marknadsfört och sålt översättningen utan T.G.s tillstånd, att hon utan tillstånd på översättningen har angett sig som medförfattare samt att hon utan tillstånd har lagt till ett eget förord.

Genom förhöret med T.G. och genom den skriftliga utredningen, däribland ett mejl av den 25 augusti 2016, har framkommit att avtalet om översättning har tillkommit i formen av mejlkorrespondens mellan parterna. Avtalets närmare innehåll har varit att A-B.A. efter avslutat arbete skulle skicka över sin översättning för slutligt godkännande till T.G. och att A-B.A.

därefter skulle få royalty på sålda exemplar. Någon rätt för A-B.A. att så som skett självständigt sälja översättningen har inte förelegat enligt avtalet.

T.G. har inte heller efter avtalets ingående lämnat något samtycke till detta.

Patent- och marknadsdomstolens bedömning i intrångsfrågan

Som framgått ovan har A-B.A. ingen självständig rätt till översättningen i förhållande till T.G. Tvärtom är det T.G. som har sista ordet när det gäller upphovsrättsliga förfoganden över hans bok, oavsett om det handlar om originalverket eller en översättning.

A-B.A.s inställning till frågan om upphovsrättsintrång har under målets handläggning varit relativt oklar. I det svaromål som gavs in till domstolen gjorde hon gällande att hon var ”medförfattare”, att hon ”handlat i god tro” och att hon hade en ”delad upphovsrätt till den svenska utgåvan” av boken. Det är först mot slutet av målets handläggning som hon har frånfallit dessa invändningar och i stället åberopat ”force majeure”. Det ska därvid noteras att detta åberopande skedde efter att målet stängdes enligt 42 kap. 15 a § rättegångsbalken. Domstolen har dock tillåtit åberopandet då det inte har ansetts fördröja målets prövning i någon väsentlig mån.

Som A-B.A. får förstås gör hon alltså gällande att hon har sett sig tvungen att trycka och ge ut översättningen av Hellstorm, trots att T.G. inte har godkänt detta. Enligt A-B.A. bör detta få verkan antingen genom att upphovsrättsintrång inte ska anses föreligga, eller i vart fall att de påföljder som intrånget kan föranleda för henne ska falla bort alternativt mildras.

A-B.A.s invändning i denna del är inte särskilt preciserad och kan enligt domstolens bedömning inte vinna gehör. A-B.A.s åtgärd att bl.a. sälja översättningen utan tillstånd utgör som framgått ovan såväl ett upphovsrättsintrång som ett avtalsbrott och det har inte lagts fram någon utredning som visar på några

extraordinära omständigheter eller liknande som gör att hennes agerande framstår som tillåtet eller ursäktligt. Det faktum att hon förefaller ha mejlat över ”råöversättningar” av vissa kapitel till T.G. ändrar inte denna bedömning. T.G.s åtgärd att påtala upphovsrättsintrång kan inte heller anses innefatta något avtalsbrott.

A-B.A.s åtgärd att utan T.G.s godkännande framställa exemplar av, marknadsföra och sälja översättningen utgör alltså upphovsrättsintrång. Det är också visat att förfarandet utgör ett brott mot parternas avtal.

Vitesförbud

Som framgått ovan har A-B.A.s handlande utgjort ett upphovsrättsintrång. T.G. har ett berättigat intresse av att intrånget inte ska ske framöver. Som domstolen har uppfattat A-B.A.s position i målet anser hon alltjämt att hon har någon form av rätt att sälja boken och hon har också uttryckt ett intresse för detta. Det finns därmed skäl att meddela henne ett vitesförbud. Förbudet bör utformas på det sätt som T.G. har yrkat. Det yrkade vitesbeloppet framstår som motiverat för att upprätthålla förbudet, jfr t.ex. NJA 2018 s. 883 p. 20.

Förstörelse av intrångsföremål

T.G. har även begärt att domstolen ska förordna om att samtliga exemplar av översättningen ska förstöras enligt 55 § första stycket upphovsrättslagen. En sådan åtgärd ska bara beslutas efter vad som är skäligt.

Det övergripande resultat som T.G. önskar åstadkomma i målet, dvs. att översättningen inte ska säljas, uppnås i huvudsak genom vitesförbudet. Patent- och marknadsdomstolen bedömer därför att det vore oskäligt att vid sidan av detta även förelägga A-B.A. att förstöra *samtliga* exemplar av översättningen. Mot bakgrund av att hon uppenbarligen har tillgång till ytterligare exemplar samt har

uttryckt ett intresse för att fortsätta sin försäljning ska hon dock föreläggas att förstöra de exemplar som hon har i sin besittning (jfr prop. 2008/09:67 s. 272 f.)

Ersättning och skadestånd

Genom intrånget har T.G. rätt till skälig ersättning enligt 54 § första stycket upphovsrättslagen.

Det saknas närmare utredning om hur många böcker A-B.A. faktiskt har sålt av översättningen, men det är ostridigt att hennes utbudande av boken har pågått en längre tid och att hon har sålt boken på bl.a. bokmässan och via internet.

T.G. har i domstolen anfört att 500 sålda exemplar är en uppskattning från hans sida, där en jämförelse har skett mot hur många exemplar som har sålts i andra länder. T.G. har i förhör berättat att den legala försäljningen av Hellstorm i andra länder totalt har uppgått till ungefär 1 500–2 000 exemplar (inbunden utgåva) och när det gäller pocket gissar han att det rör sig om 10 000–20 000 exemplar.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen får det anses utrett att T.G.s bok har rönt intresse i vissa kretsar och att den har sålts i flera länder. Den uppskattade försäljningen om 500 böcker framstår därför inte alls som orimlig. A-B.A. har inte närmare adresserat frågan om antalet sålda exemplar och hon har inte lagt fram någon egen utredning kring detta, trots att det borde vara en enkel sak för henne. Yrkandet rör ett förhållandevis lågt belopp och som domstolen har uppfattat parterna har de godtagit att skadestandsfrågan prövas på befintligt underlag, även om detta kan betecknas som ofullständigt (jfr NJA 2011 s. 576 p. 6). Det begärda beloppet framstår sammantaget som godtagbart och yrkandet ska bifallas i denna del.

Det är vidare utrett att A-B.A. före det att hon på egen hand började trycka upp och sälja boken kände till att T.G. motsatte sig detta. Hon har

därmed agerat uppsåtligt och är även skadeståndsskyldig för den ytterligare skada som T.G. har lidit, se 54 § andra stycket upphovsrättslagen.

Patent- och marknadsdomstolen bedömer att T.G. har drabbats av en sådan olägenhet som får karakteriseras som en ideell skada. Detta dels genom att han tappat kontrollen över sin bok på det sätt som skett, dels genom att A-B.A. har lagt till ett eget förord, dels genom att hon oriktigt har angett sig som medförfattare. Patent- och marknadsdomstolen finner att en skälig ersättning i denna del kan bestämmas till 10 000 kr.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska A-B.A. ersätta T.G. för dennes rättegångskostnader. T.G. har vid huvudförhandlingen genom sitt ombud muntligen yrkat ersättning med 77 800 kr, varav 75 000 kr avser arvode och 2 800 kr avser ansökningsavgift. Skäligheten av yrkandet har ifrågasatts av A-B.A.

Patent- och marknadsdomstolen kan konstatera att målet har pågått drygt ett år och att det har inrymt viss skriftväxling samt en kortare muntlig förberedelse. Själva huvudförhandlingen pågick endast under en halv dag och rätts- och bevisfrågorna i målet har inte varit särskilt invecklade. Det yrkade beloppet har inte heller underbyggts med någon redogörelse över vilka olika arbetsåtgärder som advokat Ridderstråle har vidtagit. Det är alltså svårt att fullt ut bedöma skäligheten av yrkandet. Patent- och marknadsdomstolen uppskattar att en skälig arbetsinsats inte överstiger motsvarande 60 000 kr i arvode. A-B.A. ska därmed utge totalt 62 800 kr i ersättning för rättegångskostnader.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se bilaga (PMD-02)

Överklagande senast 2019-10-18

Carl Rosenmüller

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent aviseras domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.